

Paulina SAWA*

Tomasz GALAS**

ZMIANY KONDYCJI FINANSOWEJ WYBRANYCH BANKÓW W POLSCE

Zarys treści: W pracy analizowano, jak kształtuje się kondycja finansowa wybranych banków na terenie Polski. Celem pracy była weryfikacja hipotezy takiej, że dobrze prosperujące banki charakteryzują się podobnymi, a także stabilnymi, wysokimi wartościami wskaźników. Przedmiotem badania była kondycja finansowa sześciu banków, notowanych na Warszawskiej GPW o największym kapitale. Zakres badania obejmował sześć lat, dane kwartalne, pochodzące ze sprawozdań finansowych banków. W części analitycznej pracy posłużono się analizą wskaźnikową. W badaniach stwierdzono, iż największymi wartościami wśród wskaźników charakteryzował się PKO Bank Polski, a najmniejszymi Santander. Przedstawione wyniki implikują ogólny wniosek, że banki, posiadające większe aktywa, posiadają lepszą kondycję finansową.

Słowa kluczowe: banki, bankowość, kondycja finansowa, analiza wskaźnikowa.

Wprowadzenie

Tradycyjnie banki postrzegane były jako odgrywające kluczową rolę elementy łańcucha finansowego. Ich działaniem było pośredniczenie między pożyczkobiorcami a tymi, którzy kapitału swojego mogą użyczyć. Banki odgrywały też rolę centralnego mechanizmu w systemie płatniczym. Z powodu odgrywania niezwykle ważnej roli w systemie finansowym, banki poddane zostały wielu regulacjom¹. Na przestrzeni lat banki ewoluowały, zmieniały swoje założenia i cele działania, siedziby oraz podejście do klienta, traktując każdą z osób czy instytucji indywidualnie, jak swojego partnera w biznesie. W dzisiejszej gospodarce banki pełnią rolę spoiwa pomiędzy gospodarstwami

* Studentka studiów II stopnia na kierunku Ekonomia, Wydział Nauk Ekonomicznych, Politechnika Koszalińska

** Student studiów II stopnia na kierunku Ekonomia, Wydział Nauk Ekonomicznych, Politechnika Koszalińska

¹ D.T. Llewellyn, *The New Economics of Banking*,

https://www.suerf.org/docx/o_c88d8d0a6097754525e02c2246d8d27f_1549_suerf.pdf
(23.05.2021).

domowymi, nieraz znajdującymi się w potrzebie otrzymania gotówki a przedsiębiorstwami, lokującymi w bankach swoje środki i korzystającymi z wielu oferowanych przez nie usług. Cały system bankowy oraz instytucje i sektory mają obecnie ogromny wpływ na gospodarkę, będąc obecnym w działaniu każdej firmy i w życiu każdej osoby. Ponadto stwierdzić można, że od efektywnego działania banków uzależnione jest w znaczącym stopniu funkcjonowanie pozostałych branż gospodarki. Równocześnie banki poddane są podobnej presji konkurencyjnej jak pozostałe podmioty gospodarcze.

Treść artykułu poświęcona jest sprawdzeniu, jak w latach 2015-2020 kształtują się wartości siedmiu wskaźników: rentowności i zadłużenia dla wyselekcjonowanych sześciu, największych pod względem aktywów, banków komercyjnych w Polsce – Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna, Bank Polska Kasa Opieki Spółka Akcyjna, Santander Bank Polska Spółka Akcyjna, mBank Spółka Akcyjna, BNP Paribas Bank Polska Spółka Akcyjna oraz Bank Millennium Spółka Akcyjna. Po ich obliczeniu analizowano ich wartości średnie z lat 2015-2020, a także skupiono się na ich zróżnicowaniu i wielkości. W badaniach weryfikacji podlega hipoteza, że dobrze prosperujące banki charakteryzują się wysokimi wartościami wskaźników.

W artykule przedstawiono najpierw aspekt teoretyczny bankowości. Zaprezentowano podstawowe definicje związane z nią oraz scharakteryzowano cały system bankowy pod względem ekonomicznym. Skupiono się również na wypunktowaniu oraz opisanu rodzajów banków, ich funkcji i znaczenia dla bieżącej gospodarki. Przedstawiono również największe światowe banki oraz ich majątek. Następnie zaprezentowano metodologię pracy. Przedstawiono w tej części wszystkie badane instytucje i ich majątek. Ukazano również krótką historię każdej z instytucji bankowych, to, czym zajmuje się na co dzień i w czym specjalizuje się na polskim rynku. Kolejnym krokiem, jaki podjęto, była analiza przedstawionych uprzednio banków. W pracy obliczono oraz przedstawiono siedem wskaźników, opisujących rentowność i zadłużenie. W celu porównania tych wartości przedstawiono ich wartości średnie dla lat 2015-2020.

Charakterystyka ekonomiczna systemu bankowego

System bankowy to złożony segment gospodarki, składający się z ogółu instytucji i norm prawnych, ściśle określających jego funkcjonowanie oraz powiązania i oddziaływanie z otoczeniem². Jest integralną częścią sektora

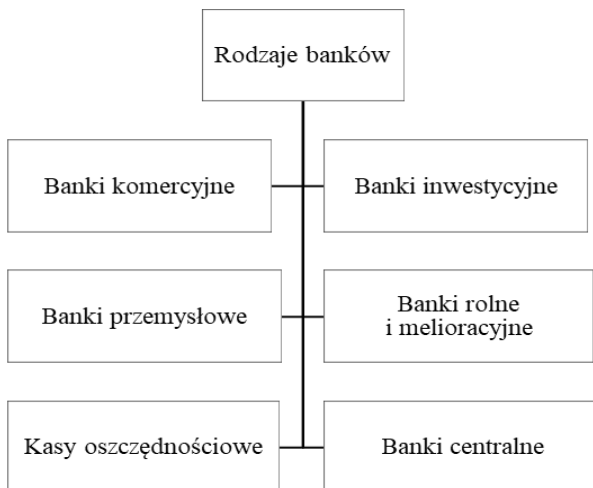
² T. Galbarczyk, J. Świdowska, *Bank komercyjny w Polsce*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2011, s. 13.

finansowego. Można go definiować na wiele sposobów, na przykład: system finansowy to zestaw układów/konwencji, który obejmuje pożyczanie komuś albo od kogoś funduszy przy pomocy niefinansowych, ekonomicznych jednostek i pośrednictwa tej funkcji przez pośredników finansowych w celu ułatwienia transferu funduszy, aby stworzyć dodatkowe zasoby finansowe, gdy zachodzi taka potrzeba, oraz by tworzyć rynki długów i instrumenty kapitałowe (i ich derywaty), po to aby cena i alokacja funduszy były determinowane wydajnie³.

Cechą charakterystyczną banków jest to, że są między sobą niezwykle zróżnicowane. Można je wyróżniać między innymi ze względu na rodzaj prowadzonej działalności, ich wielkość czy strukturę organizacyjną. Bank to rodzaj instytucji finansowej lub instytucji kredytowej. Jest to jednocześnie podmiot przyjmujący środki finansowe i użyczający ich swoim kontrahentom w celu powiększenia majątku. Celem głównym banku, podobnie jak większości przedsiębiorstw, jest działalność nastawiona na generowanie zysków, zwiększenie wartości firmy oraz udziału w rynku⁴.

System bankowy obejmuje instytucje o różnym charakterze. Najbardziej ogólny podział przedstawiono na rysunku 1.

Rysunek 1. Rodzaje banków w systemie międzynarodowym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

<https://www.economicdiscussion.net/banks/7-important-types-of-banks-discussed/1879> (06.03.2021).

³ A. Faure, *Financial System: An Introduction*, Quoin Institute, 2013, s. 8.

⁴ M. Zaleska (red.), *Bankowość*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa, 2013, s. 48.

Bankiem komercyjnym nazwa się instytucję finansową, której zadaniem jest przyjmowanie depozytów, oferowanie usług rachunków czekowych, udzielanie pożyczek i oferowanie różnych podstawowych produktów finansowych, na przykład certyfikatów depozytowych oraz rachunków oszczędnościowych dla osób fizycznych i małych przedsiębiorstw. Świadczenia te regulowane są za określoną cenę, wyrażoną w postaci prowizji, oprocentowania lub innych form⁵.

Banki inwestycyjne można rozumieć na więcej niż jeden sposób. Są to instytucje finansowo-bankowe, które prowadzą operacje na rynkach pieniężnym i kapitałowym. Biorąc pod uwagę powyższą definicję, banki inwestycyjne można rozumieć jako podmioty świadczące usługi dla podmiotów niefinansowych. W innym podejściu, niematerialnym, banki inwestycyjne to także działalność, która jest podejmowana przez przedsiębiorstwa na rynku finansowym. Każda działalność danej firmy (podstawowa lub drugoplanowa) na rynku finansowym jest bankowością inwestycyjną⁶.

Banki przemysłowe mają swoje miejsce w systemie bankowym już od ubiegłego wieku. Wciąż jednak nie wszyscy, zwłaszcza osoby niezwiązane bezpośrednio z sektorem bankowym, o nich już słyszały. Celem ich powstania było zaspokojenie niszy na udzielanie pożyczek, zwłaszcza na zakup domu. Nisza ta wytworzyła się w głównej mierze dzięki największym instytucjom finansowym, nieprzygotowanym ówczesnie na tak duży popyt na pożyczki⁷.

Banki rolne i melioracyjne postrzegane są powszechnie jako banki komercyjne, których współczynnik udzielonych kredytów rolnych, tj. kredytów na nieruchomości i produkcję, jest większy niż średnia liczba tych kredytów w pozostałych bankach. Podczas liczenia tej średniej każdy z banków otrzymuje jednakową wagę, bez względu na jego rozmiar⁸.

Kasy oszczędnościowe, wywodzące się bezpośrednio z bankowości detalicznej, na przestrzeni czasu przekształciły się w samoistnie funkcjonujące banki oferujące duży wachlarz usług. Dziś bardzo trudne jest już wskazanie różnic pomiędzy nimi, a ich konkurentami – bankami komercyjnymi. Skutkiem

⁵ *Commercial Banks* <https://www.investopedia.com/terms/c/commercialbank.asp>, (06.03.2021).

⁶ K. Borowski, *Bankowość inwestycyjna*, Bank i Kredyt nr 4, 2005, s. 31.

⁷ E. Ergungor, J.B. Thomson, *Industrial loan companies*, https://www.researchgate.net/publication/5028733_Industrial_loan_companies, (06.03.2021).

⁸ K. Kliesen, *Are some agricultural banks too agricultural?*, Federal Reserve Bank of St. Louis REVIEW, 1996, s. 23.

tego przekształcenia jest fakt, że obecnie kasy oszczędnościowe podlegać muszą tym samym zasadom, jak pozostałe z elementów sektora bankowego⁹.

Bank centralny to przede wszystkim instytucja zajmująca się emitowaniem bilonów oraz banknotów. Dbą również, aby zachowana została stabilność monetarna. W Polsce taką funkcję pełni Narodowy Bank Polski (NBP), którego zadaniami są również wspieranie polityki gospodarczej Polski oraz dbanie, aby poziom cen pozostawał stabilny¹⁰.

W zarządzaniu bankiem należy zwrócić uwagę na odpowiednie określenie czynników, wpływających na jego wartość oraz wynik finansowy, jak również starać się nimi zarządzać tak, by jednocześnie podołać wszechobecnym regulacjom, oraz maksymalnie wykorzystać potencjał i szanse, pojawiające się w danej jednostce. Zrównoważone wpływanie na funkcjonowanie banku i czynniki, jakie je określają, ma wysoką wartość nie tylko dla klientów oraz zarządzających, ale również z powodu możliwości zachwiania stabilności i wyników finansowych firmy przez niewłaściwe nią zarządzanie¹¹. Czynniki, jakie wpływają na rentowność banku, mogą być na przykład jego wielkość czy aktualne stopy procentowe.

Ciekawych spostrzeżeń można doszukać się, studiując analizy dotyczące wpływu wielkości banku na jego rentowność, ponieważ niejednokrotnie naukowcy uzyskali już nietożsame wyniki. W najnowszych badaniach, jakie przeprowadzili na przykład de Guevara¹² oraz Maudos czy Liebeg i Schwaier¹³ udowodniono, że generalnie pomiędzy tymi czynnikami występuje ujemna zależność. Wielu zaś autorów zgadza się ze stwierdzeniem, że silna pozytywna korelacja występuje pomiędzy kapitalizacją banku a jego rentownością. W swoich pracach dowodzą tego między innymi Bikker i Hu oraz wyżej już wymienieni^{14 15}.

⁹ S. Carbo, E. Gardener, J. Williams, *Efficiency in banking: Empirical evidence from the savings banks sector*, Manchester School 70, 204-28, 2002, s. 2.

¹⁰ M. Zaleska, *Współczesna bankowość*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2007, s. 24.

¹¹ Tamże, s. 37.

¹² J. Maudos, J. Fernandez de Guevara, *Factors explaining the interest margin in the banking sectors of the European Union*, Journal of Banking and Finance, Elsevier, vol. 28(9), 2004.

¹³ D. Liebeg, M. Schwaier, *Determinants of the Interest Rate Margins of Austrian Banks*, Financial Stability Report, issue 12, 2006.

¹⁴ J. Bikker, H. Hu, *Cyclical patterns in profits, provisioning and lending of banks and procyclicality of the new Basel capital requirements*, Banca Nazionale del Lavoro Quarterly Review, vol. 55, issue 221, 2002.

¹⁵ F. Rumler, W. Waschiczek, *The Impact of Economic Factors on Bank Profits, Monetary Policy & the Economy*, 2010, issue 4, s. 51.

Kolejnym z czynników, bezpośrednio wpływającym na efektywność banków, są stopy procentowe. Ich pochodzenia doszukiwać się można w relacji pomiędzy bankami sektora prywatnego a bankiem centralnym¹⁶. Tematem tym zajęli się hiszpańscy naukowcy Montes i Pérez. Zbadali, jak zmieniała się wrażliwość zysków banków i struktury bilansu na zmiany poziomu stóp procentowych w latach 2000-2016 w Hiszpanii. Ich badania można jednak z powodzeniem odnieść do całości bankowego sektora.

Autorzy w swojej pracy sformułowali kilka wniosków. Pierwszy z nich jest taki, że reakcja zysku banku na zmiany stóp procentowych jest funkcją poziomu stóp procentowych. Znane już modele ukazują, że w okresie, gdy poziom stóp procentowych jest wysoki, jak na przykład w latach 2007-2009, podwyżki stóp procentowych związane powinny być ze znacznymi spadkami akcji kredytowej, a co za tym idzie ze wzrostem rezerw i kosztów finansowania. Negatywnego wpływu na zyski banków dopatrywać się można w czynnikach łagodzących, takich jak na przykład wzrost oprocentowania różnych aktywów i zastępowanie (częściowo) kredytów dłużnymi papierami wartościowymi. Zabiegi te prowadzą zwykle do zmniejszania się rentowności banku. W okresach, gdy stopy procentowe były niższe, jak na przykład w latach 2013-2015, podwyżki stóp procentowych znacznie przyczyniły się do wzrostu dochodu odsetkowego netto, NII (Net Interest Income). Ich przybliżoną wartość podać można jako połączenie kilku portfeli obligacji z kuponami rolowanymi, które posiadają różne terminy zapadalności¹⁷. Dzieje się tak z powodu wzrostu kosztów finansowania wolniejszej niż wzrost stóp procentowych, uzyskanych z aktywów, podczas gdy wielkość działalności nie jest korzystna. Jednakże zauważyć można, że wpływ stóp procentowych na odpisy, przeznaczone na rezerwy może nadal sprawiać, że zysk netto, jaki osiągają banki w warunkach niskich stóp procentowych, ulegnie zmniejszeniu¹⁸.

Bankowcy i pozostali uczestnicy rynku finansowego, w tym jego klienci i nadzorcy, zgodnie stwierdzili, że rynek finansowy potrzebuje regulacji. Nie można jednak wprowadzać zbyt wielu regulacji i ograniczeń, tylko trzeba je dostosować do uwarunkowań panujących aktualnie na rynku. Regulacji nie może być ani zbyt dużo, ani zbyt mało, ponieważ niosłoby to za sobą negatywne skutki. Powinny być za to zwięzłe i dobrze dopasowane. Regulacja

¹⁶ A. Faure, *Banking: An Introduction*, Quoin Institute, 2013, s. 21.

¹⁷ A. Berglund, C. Svensson, *On the risk relation between Economic Value of Equity and Net Interest Income*, Degree Project in Mathematics second cycle, 30 credits, 2017, s. 3, <https://www.math.kth.se/matstat/seminarier/reports/M-exjobb17/170608.pdf> (04.05.2021).

¹⁸ C.P. Montes, A.F. Pérez, *The impact of the interest rate level on bank profitability and balance sheet structure*, (w:) *Revista de Estabilidad Financiera*, pod red. Ó. Arce, J. Ariztegui, J. Ayuso, S. Carbó, J.L. Peydró, R. Repullo, 2018, issue NOV, s. 126.

sama w sobie nie powinna być niczym celem, lecz powinna służyć przy realizowaniu innych celów lub stanowić środek pomocny w ich realizacji.

W literaturze wielokrotnie opisywano już determinanty rentowności banków^{19 20 21}, zarówno na poziomie światowym, jak i dla poszczególnych państw czy regionów. W głównej mierze znaleźć można badania skupiające się na mikroekonomicznych lub specyficznych dla banków czynnikach, które wpłynąć mogą na zyski. Analizy te są zwykle oparte na zmiennych, takich jak kapitalizacja, zarządzanie ryzykiem oraz kosztami.

Metodyka badawcza

Jako cel badań obrano sprawdzenie, jak przedstawiają się wartości siedmiu wskaźników dla wybranych banków oraz czy charakteryzują się podobnymi wartościami.

Według stanu na koniec 2021 roku polski sektor bankowy składał się z 568 instytucji bankowych, w tym 29 banków komercyjnych, 503 banków spółdzielczych oraz 36 oddziałów zagranicznych i instytucji kredytowych²². W związku z tym zdecydowano się ograniczyć artykuł do kilku z nich. Podstawowym kryterium wyboru była wielkość banku. W pracy do analizy wybrano następujące: Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA (PKO BP), Bank Polska Kasa Opieki SA (Pekao), Santander Bank Polska SA, mBank SA, BNP Paribas Bank Polska SA oraz Bank Millennium SA. Wybrane firmy łącznie stanowią zdecydowaną większość sektora bankowego pod względem posiadanych aktywów. W pracy opisano sześć wybranych banków oraz scharakteryzowano finansową kondycję, w jakiej znajdowały się w okresie sześciu lat (2015-2020).

W pracy skupiono się na przedstawieniu wyselekcjonowanych banków oraz scharakteryzowaniu ich finansowej kondycji i przedstawieniu danych, ilustrujących te zagadnienia. Banki wybrane do analizy, wielkość ich majątku, kraj pochodzenia i liczbę zatrudnionych przedstawiono w tabeli 1.

¹⁹ A. Sulieman Alshatti, *Determinants of banks' profitability – The case of Jordan*, Investment Management and Financial Innovations, Volume 13, Issue 1, 2016.

²⁰ M. Morshedur Rahman, K. Hamid, A. Mannan Khan, *Determinants of Bank Profitability: Empirical Evidence from Bangladesh*, International Journal of Business and Management, 10(8), 2015.

²¹ N. Petria, B. Capraru, I. Ihnatov, *Determinants of Banks' Profitability: Evidence from EU 27 Banking Systems*, Procedia Economics and Finance, Volume 20, 2015.

²² Dane opublikowane przez KNF pod koniec stycznia 2022 roku.

Tabela 1. Informacje ogólne o badanych bankach w III kwartale 2020 r.

Nazwa	Inwestor strategiczny i kraj pochodzenia	Aktywa ogółem (w tys. zł)	Zatrudnienie
PKO BP	Skarb Państwa (Polska)	381 793 000	22 400
Pekao	PZU S.A. (Polska)	233 217 182	13 078
Santander	Banco Santander (Hiszpania)	229 311 309	10 286
mBank	Commerzbank AG (Niemcy)	180 136 294	6 097
BNP Paribas	BNP Paribas (Francja)	119 577 288	9 080
Bank Millennium	Banco Comercial Portugues S.A. (Portugalia)	97 771 785	7 514

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GPW oraz opracowań prnews.pl

Do napisania artykułu posłużono się ogólnodostępnymi danymi pochodzącymi z raportów spółek notowanych na GPW. Wykorzystano również raporty oraz publikacje wydawane przez poszczególne giełdowe spółki dotyczące aktualnej sytuacji na rynku finansowym i bankowym w Polsce oraz reprezentujących przedsiębiorstwa, podlegające analizie.

Aby pokazać kondycję ekonomiczną wybranych do analizy banków, posłużono się kwartalnymi danymi. Okres, jaki analizowano, wynosi sześć lat (2015-2020). W niniejszym artykule do oceny kondycji finansowej banków posłużono się analizą wskaźnikową.

Najprostszą, jednocześnie najbardziej klarowną metodą, jaką posłużono się w pracy, jest przedstawienie zebranych danych w postaci tabeli. Posłużono się także analizą wskaźnikową, obrazując adekwatne dla omawianego sektora wskaźniki. Wskaźniki, jakich użyto do ocenienia kondycji finansowej wybranych banków w badanym okresie oraz wzory, według których są obliczane, przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Przyjęte do analizy wskaźniki oceny sytuacji finansowej banków

Nr	Wskaźnik	Wzór
Wskaźniki rentowności (w %)		
1	Marża zysku operacyjnego/operacyjna	$\frac{\text{zysk netto}}{\text{przychody ze sprzedaży}^*} * 100$
2	Wskaźnik rentowności sprzedaży (ROS)	$\frac{\text{zysk netto}}{\text{przychody ogółem}} * 100$
3	Wskaźnik rentowności aktywów (ROA)	$\frac{\text{zysk netto}}{\text{aktywa}} * 100$
4	Wskaźnik rentowności funduszy/kapitałów własnych (ROE)	$\frac{\text{zysk netto}}{\text{kapitał własny}} * 100$
5	Marża odsetkowa/Wskaźnik NIM	$\frac{\text{wynik z tytułu odsetek}}{\text{aktywa}} * 100$
Wskaźniki zadłużenia (w %)		
6	Wskaźnik pokrycia majątku kapitałami własnymi	$\frac{\text{kapitały własne}}{\text{aktywa ogółem}} * 100$
7	Wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałami własnymi	$\frac{\text{aktywa trwałe}}{\text{kapitały własne}} * 100$

* jako że w rachunku zysków i strat banku nie występuje pozycja „przychody ze sprzedaży”, wskaźnik zmodyfikowano – zsumowano przychody odsetkowe i przychody z tytułu dywidend.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie:

<https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2017/0508/102655-wskazniki-wzory-i-interpretacja.pdf> (28.03.2021).

Zarówno analiza finansowa, jak i analiza działania danego podmiotu są podstawowymi narzędziami, używanymi w trakcie trwania wielu procesów w nim zachodzących, w tym procesu podejmowania decyzji. W praktyce, a także w literaturze o tematyce zarządzania przedsiębiorstwem, najczęściej spotkać się można z metodami opartymi na analizie wskaźnikowej. Niestety często okazuje się, że nie jest wystarczająca, aby przedsiębiorstwo funkcjonowało całkowicie prawidłowo. Aby rzetelnie poznać instytucję i nią zarządzać należy wciąż doszukiwać się nowych metod, opartych nie tylko na teorii, ale również na praktyce. Coraz częściej sięga się do metod pochodzących z takich dziedzin jak statystyka, ekonometria czy badania operacyjne²³. Analiza

²³ J. Barburski, *Ekonometryczny pomiar efektywności ekonomicznej instytucji finansowych. Stochastyczny model graniczny kosztów*, Bank i Kredyt 41 (1), 2010, s. 32.

wskaźnikowa jest dobrze znanym i popularnym sposobem oceny kondycji finansowej przedsiębiorstwa. Podmioty gospodarcze, aby móc dobrze prosperować, powinny stale monitorować swoją finansową sytuację, czemu właśnie dobrze służyć może to narzędzie²⁴.

Wyniki badań

Na potrzebę badań obliczono oraz zinterpretowano siedem wskaźników, używanych do oceny finansowej kondycji przedsiębiorstw. Wyniki przeprowadzonych badań przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Średnie z lat 2015-2020 wartości wskaźników badanych banków

Wskaźnik	PKO BP	Pekao	Santander	mBank	BNP Paribas	Millennium
Wskaźniki rentowności (w %)						
1	28,49	35,88	33,99	24,12	9,97	21,68
2	20,91	24,75	24,82	17,48	7,94	16,57
3	0,26	0,29	0,35	0,05	0,09	0,19
4	2,20	2,29	2,51	1,85	0,90	1,86
5	0,72	0,64	0,80	0,58	0,67	0,60
Wskaźniki zadłużenia (w %)						
6	11,83	12,49	13,91	10,02	9,57	9,89
7	9,05	6,88	3,78	6,27	8,82	3,85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GPW oraz opracowań pnews.pl i biznesradar.pl

Wartość marży odsetkowej wyznacza, jaka część przychodów przedsiębiorstwa pozostała w niej po poniesieniu kosztów, związanych z jego podstawową działalnością, a także pozostałych kosztów operacyjnych. Przyjmuje się, że im wyższe jej wartości, tym kondycja instytucji jest lepsza. Wskaźnik przyjmował wartości od 9,97 do 35,88 co świadczy o jego dużym zróżnicowaniu. Największe wartości przyjmowały Pekao i Santander, najniższe zaś BNP Paribas.

²⁴ M. Wilczyńska, *Analiza wskaźnikowa jako narzędzie wykorzystywane do oceny sytuacji finansowej przedsiębiorstwa*, *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 2/2018, s. 187.

Wskaźnik ROS oscylował w granicach od 7,94 dla BNP Paribas – wartość odstająca od 24,82. Największe wartości przyjmował dla Pekao i Santander. Jego wysokie wartości dla tychże banków świadczyć mogą o ich dobrym prosperowaniu oraz wysokiej sprzedaży ich produktów, w tym przypadku usług bankowych. Właśnie te banki, które charakteryzują się wysokimi wartościami tego wskaźnika, udzielają wielu kredytów oraz mają wielu klientów i pracowników, którzy razem pracują na te wyniki.

Wartości wskaźnika ROA charakteryzowały się najmniejszym zróżnicowaniem spośród wszystkich. Wskazuje, jak duży zwrot udało się osiągnąć danemu przedsiębiorstwu, angażując posiadane aktywa. Jego wartości oscylowały około w granicach 0%, wahając się od 0,05 do 0,29. Najmniejszą wartość przyjął BNP Paribas, a największą Pekao.

Kolejny ze wskaźników – ROE, pokazuje rentowność kapitału własnego. Podobnie jak dla pierwszego z omawianych wskaźników – im wyższe jego wartości, tym lepiej.²⁵ Wskaźnik ten wynosił od 0,9 do 2,51, więc charakteryzował się bardzo podobnymi wartościami. BNP Paribas ponownie charakteryzował się najmniejszym wskaźnikiem, największym zaś Santander.

Marża odsetkowa obrazuje, jaki wynik osiągnął bank dzięki aktywom odsetkowym. Wskaźnik przyjmował wartości od 0,58 dla mBanku, do 0,72 dla PKO BP, co wskazuje na jego bardzo małą zmienność, podobnie jak np. ROA.

Wskaźnik pokrycia majątku kapitałami własnymi określa udział kapitału własnego w finansowaniu całego majątku jednostki. Wartości tego wskaźnika wahają się od 9,57 dla BNP Paribas do 13,91 dla Santander, charakteryzował się zatem niewielkimi różnicami. Jego wartości były największe dla banków posiadających największy majątek wśród badanych, natomiast najmniejsze dla tych, które dysponowały mniejszym. Świadczy to o dobrym zabezpieczeniu finansowym większych korporacji.

Wartości wskaźnika pokrycia aktywów trwałych kapitałami własnymi powinny przyjmować wartość równą minimum 1, co oznacza, że kapitał własny w całości pokrywa aktywa trwałe. Dla wszystkich badanych banków udało się to spełnić. Najmniejsze wartości przyjmował Millennium, największą PKO BP. Ponownie może się tu potwierdzić przypuszczenie, iż banki o większym kapitale bardziej dbają o swoje finansowe zabezpieczenie niż te o niższym, które muszą go przekazywać na bieżące funkcjonowanie.

²⁵ *Co to jest ROE i jak go używać?* <https://businessinsider.com.pl/twoje-pieniadze/prawo-i-podatki/roe-co-to-jest-jak-uzywac-wzor/qrnjbey> (03.01.2022).

Podsumowanie

Zgodnie z celem pracy dokonano oceny kondycji finansowej wybranych banków w Polsce, które posiadają największy na rynku majątek oraz największe dla niego znaczenie. Wybrano banki, skupiające wielu klientów, oferujące wachlarz usług zarówno dla klientów indywidualnych, jak i małych oraz dużych przedsiębiorstw.

Na potrzebę badań zweryfikowano hipotezę, że dobrze prosperujące banki charakteryzują się podobnymi, a także wysokimi wartościami wskaźników. Aby jak najlepiej to stwierdzenie zweryfikować, posłużono się analizą wskaźnikową. Wyniki przeprowadzonych w pracy analiz wskazują, że:

- na przestrzeni badanego okresu średnio najlepszymi wynikami wskaźników charakteryzował się PKO BP, a najgorszymi Santander;
- w badanym okresie średnio najmniejszą wartość wskaźników odnotowały Bank BNP Paribas oraz Millennium;
- wszystkie wartości wskaźników z grupy wskaźników rentowności przyjmowały wartości dodatnie, co oznacza, iż wszystkie przedsiębiorstwa osiągały zysk dodatni;
- wskaźnikiem o najmniejszym zróżnicowaniu jest marża odsetkowa (w %);
- wskaźnikami, w których dla poszczególnych banków występowała największa różnica, były marża zysku operacyjnego (w %), wskaźnik rentowności sprzedaży (w %) oraz wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałami własnymi (w %).

Kolejny wniosek jest taki, że PKO BP, który charakteryzuje się najwyższymi wartościami wskaźników, na tle pięciu badanych konkurentów, jest bankiem najlepiej prosperującym, natomiast Bank BNP Paribas i Millenium, posiadające najmniejszy majątek spośród badanych – najgorzej. Może to świadczyć również o tym, iż wielkość majątku pozytywnie wpływa na kondycję finansową przedsiębiorstwa.

Podczas badań nie natrafiono na luki, które mogłyby ulec zbadaniu. Analizy można jednak poszerzyć o większą liczbę wskaźników lub banków lub dodać do nich na przykład ceny akcji i zbadać, czy duża stabilność wartości wskaźników znajdzie odzwierciedlenie w stabilności cen akcji. Wskazane jest również kontynuowanie badania w następnych latach.

Bibliografia

1. Barburski J., *Ekonometryczny pomiar efektywności ekonomicznej instytucji finansowych. Stochastyczny model graniczny kosztów*, Bank i Kredyt 41 (1), 2010.
2. Berglund A., Svensson C., *On the risk relation between Economic Value of Equity and Net Interest Income*, Degree Project in Mathematics second cycle, 30 credits, 2017, <https://www.math.kth.se/matstat/seminarier/reports/M-exjobb17/170608.pdf> (04.05.2021).
3. Bikker J., Hu H., *Cyclical patterns in profits, provisioning and lending of banks and procyclicality of the new Basel capital requirements*, Banca Nazionale del Lavoro Quarterly Review, vol. 55, issue 221, 2002.
4. Borowski K., *Bankowość inwestycyjna*, Bank i Kredyt nr 4, 2005.
5. Carbo S., Gardener E., Williams J., *Efficiency in banking: Empirical evidence from the savings banks sector*. Manchester School 70, 204-28, 2002.
6. Ergungor E., Thomson J. B., *Industrial loan companies*, https://www.researchgate.net/publication/5028733_Industrial_loan_companies (06.03.2021).
7. Faure A., *Banking: An Introduction*, Quoin Institute, 2013.
8. Faure A., *Financial System: An Introduction*, Quoin Institute, 2013.
9. Galbarczyk T., Świdarska J., *Bank komercyjny w Polsce*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2011.
10. Kliesen K., *Are some agricultural banks too agricultural?*, Federal Reserve Bank of St. Louis REVIEW, 1996.
11. Liebeg D., Schwaier M., *Determinants of the Interest Rate Margins of Austrian Banks*, Financial Stability Report, issue 12, 2006.
12. Llewellyn D. T., *The New Economics of Banking*, https://www.suerf.org/docx/o_c88d8d0a6097754525e02c2246d8d27f_1549_suerf.pdf (23.05.2021).
13. Maudos J., Fernandez de Guera J., *Factors explaining the interest margin in the banking sectors of the European Union*, Journal of Banking and Finance, Elsevier, vol. 28(9), 2004.
14. Montes C.P., Pérez A.F., *The impact of the interest rate level on bank profitability and balance sheet structure*, Revista de Estabilidad Financiera, 2018, issue NOV.
15. Morshedur Rahman M., Hamid K., Mannan Khan A., *Determinants of Bank Profitability: Empirical Evidence from Bangladesh*, International Journal of Business and Management, 10(8), 2015.
16. Petria N., Capraru B., Ichnatov I., *Determinants of Banks' Profitability: Evidence from EU 27 Banking Systems*, Procedia Economics and Finance, Volume 20, 2015.

17. Rumler F., Waschiczek W., *The Impact of Economic Factors on Bank Profits*, Monetary Policy & the Economy, 2010, issue 4.
18. Sulieman Alshatti A., *Determinants of banks' profitability – The case of Jordan*, Investment Management and Financial Innovations, Volume 13, Issue 1, 2016.
19. Wilczyńska M., *Analiza wskaźnikowa jako narzędzie wykorzystywane do oceny sytuacji finansowej przedsiębiorstwa*, Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia, 2/2018, s. 187.
20. Zaleska M. (red.), *Bankowość*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa, 2013.
21. Zaleska M., *Współczesna bankowość*, Wydawnictwo Difin, Warszawa, 2007.

Inne

1. *Co to jest ROE i jak go używać?* <https://businessinsider.com.pl/twoje-pieniadze/prawo-i-podatki/roe-co-to-jest-jak-uzywac-wzor/qrnjbey>.
2. *Commercial Banks*, <https://www.investopedia.com/terms/c/commercialbank.asp> (06.03.2021).
3. *Marża odsetkowa netto* <https://warsztatanalotyka.pl/marza-odsetkowa-netto-jaki-wynik-osiagnal-bank-z-aktywow-odsetkowych/>.
4. *Wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem własnym*, <https://rynekpracy.pl/sloownik/wskaznik-pokrycia-aktywow-trwalych-kapitałem-własnym>.
5. *Wskaźniki, wzory i interpretacja*, <https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2017/0508/102655-wskazniki-wzory-i-interpretacja.pdf>.

CHANGES IN THE FINANCIAL CONDITION OF SELECTED BANKS IN POLAND

The paper analyzes the financial condition of selected banks in Poland. The aim of the work was to verify the hypothesis that prosperous banks are characterized by similar, as well as stable, high ratios. The subject of the study was the financial condition of six banks listed on the Warsaw Stock Exchange with the largest capital. The scope of the study covered six years, quarterly data from banks' financial statements. In the analytical part of the work, the ratio analysis was used. The research found that PKO Bank Polski had the highest values among the ratios, and Santander the lowest. The presented results imply a general conclusion that banks with larger assets have a better financial condition.

Keywords: banks, banking, financial condition, ratio analysis.